

(ΑΝ)ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΥ

Ένας κόσμος σε αναταραχή

Τις τελευταίες ημέρες η προβολή της ταινίας «Καποδίστριας» σε σκηνοθεσία Γιάννη Σμαραγδή έχει προκαλέσει μεγάλη συζήτηση γύρω και από το έργο και την προσωπικότητα του πρώτου κυβερνήτη του ελληνικού κράτους. Σημαντική παράμετρος της προσπάθειας του Καποδίστρια, όταν ήταν ακόμη υπουργός Εξωτερικών της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, ήταν να αποφευχθεί μία παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων που θα κατέπνιγε την Επανάσταση από το ξεκίνημά της, όπως ήθελε για παράδειγμα ο μεγάλος του αντίπαλος Κλέμενς φον Μέτερνιχ της Αυστριακής Αυτοκρατορίας. Κάτι που αποφεύχθηκε, με τις Μεγάλες Δυνάμεις να επεμβαίνουν τελικά, με τη ναυμαχία του Ναυαρίνου, υποστηρικτικά προς την Επανάσταση. Μια επιχείρηση που για πολλούς έβαλε τα θεμέλια της ανθρωπιστικής επέμβασης. Στην προσωπικότητα και στην προσέγγιση του Καποδίστρια στις διεθνείς σχέσεις αναφέρεται στο σημαντικό του βιβλίο, αποτέλεσμα της διδακτορικής του διατριβής, ο Χένρι Κίσιγκερ. Στον «Αποκατεστημένο κόσμο» ο Καποδίστριας παρουσιάζεται ως ένα διαφορετικό παράδειγμα από αυτό του Μέτερνιχ, με μεγαλύτερη έμφαση στις αρχές του φιλελευθερισμού και στις προσπάθειες αυτοδιάθεσης των εθνών.

Το 2026, από τις πρώτες κιόλας του ημέρες, μας αποδεικνύει πως ζούμε σε έναν κόσμο σε αναταραχή. Δεν αποτελεί όμως εξαίρεση, αλλά τη συνέχεια ενός κανόνα που χαρακτηρίζει τον 21ο αιώνα, από το 2001 κιόλας. Ειδικότερα από το 2007 και τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση βρισκόμαστε σε μια συνθήκη μόνιμης κρίσης (permacrisis).

Στον πόλεμο στην Ουκρανία και στη ρωσική επιθετικότητα, στην ασταθή κατάσταση στη Μέση Ανατολή και στην ευρύτερη Ανατολική Μεσόγειο, στη διαρκή απειλή της Κίνας έναντι της Ταϊβάν, τις τελευταίες ημέρες προστέθηκαν οι μεγάλες διαδηλώσεις - αντίδραση στο φονταμενταλιστικό καθεστώς του Ιράν και η μονομερής επιχείρηση των ΗΠΑ στη Βενεζουέλα που οδήγησε στη σύλληψη του Νικολάς Μαδούρο.

Μεγάλη αστάθεια για μια συνθήκη που ορισμένοι θέλουν να βλέπουν ως ισορροπία της ισχύος. Αυτό που βλέπουμε είναι προβολή, απειλή και επιβολή της ισχύος σε διάφορα επίπεδα. Με το πλαίσιο του μεταπολεμικού κόσμου, το σύστημα του ΟΗΕ, να μην μπορεί ξεκάθαρα να λειτουργήσει. Το Συμβούλιο Ασφαλείας με το δικαίωμα βέτο είναι ένας θεσμός που δεν μπορεί να παρέμβει, καθώς χάνεται μεταξύ των ανταγωνισμών ΗΠΑ - Ρωσίας και Κίνας, μόνιμων μελών με το δικαίωμα βέτο.

Πώς μπορεί λοιπόν ένας θεσμός στον οποίο συμμετέχουν χώρες με αναθεωρητικά και απολυταρχικά καθεστώτα να βοηθήσει πολίτες που έχουν υποστεί τη βία των αυταρχικών ηγετών; Γέτοιος ήταν ο Μαδούρο στη Βενεζουέλα, ο οποίος δεν δίστασε να φτάσει τη χώρα του σε συνθήκη εμφύλιου πολέμου. Αντίστοιχο και σκληρότερο είναι και το θεοκρατικό καθεστώς του Ιράν.

Ασκήθηκε κριτική στην επιχείρηση των ΗΠΑ για τη σύλληψη του Μαδούρο, και είναι ορθή. Ωστόσο, πρακτικά δεν θα μπορούσαν να πετύχουν εξουσιοδότηση επιχείρησης στο πλαίσιο του ΟΗΕ γιατί η Ρωσία και η Κίνα θα τις εμποδίζουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Το αδιέξοδο άλλωστε του ΟΗΕ το διαπιστώνουμε και στον πόλεμο στην Ουκρανία. Αντίστοιχα, η διεθνής κοινότητα μπορεί να περιμένει τη βίαιη καταστολή και αυτών των διαδηλώσεων στο Ιράν;

Από το αδιέξοδο βέβαια δεν πρέπει να μας οδηγήσει σε μονομερείς ενέργειες. Γιατί με τις συνθήκες που υπάρχουν σήμερα με αναθεωρητικές και αυταρχικές δυνάμεις είναι επικίνδυνο να βυθιστούμε σε μια κατάσταση που θα μοιάζει με τον κόσμο πριν από το Συνέδριο της Βιέννης.

Ένας κόσμος χωρίς κανόνες και με θεσμούς που δεν λειτουργούν είναι ένας κόσμος σε αναταραχή και εκεί η επιδίωξη ισορροπίας της ισχύος μπορεί να έχει μεγάλο κόστος για χώρες και πολίτες.